

## ยุคสมัย

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๘

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

**ถาม :** เรื่อง “ชอบทั้งสอง”

กราบหลวงพ่อกุหา พุทโธด้วย สวดบทจักรพรรดิด้วย สลับกันไปได้ไหม ปฏิบัติทั้งสองศาสตร์เลยได้ไหมคะ กราบขอบพระคุณ

**ตอบ :** นี่คำถามเนาะ คำถามคือว่าถ้าปฏิบัติแล้วลังเลสงสัยว่า พุทโธด้วย แล้วสวดมนต์ด้วย มันจะไปกันได้หรือไม่

แต่ถ้าเป็นการประพฤติปฏิบัติ ถ้าเป็นชาวพุทธๆ ให้มีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธานุภาพ ความเชื่อในพระพุทธานุภาพ เชื่อบุญ เชื่อบาป เชื่อผลของกรรม นี่เป็นสมบัติของชาวพุทธที่นับถือพระพุทธานุภาพ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา

เราเป็นอุบาสก อุบาสิกา ถ้าเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธานุภาพ เรามีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธานุภาพ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับเรา ถ้าฝากศาสนาไว้กับเรา มันมีคุณประโยชน์อย่างไร มันมีคุณประโยชน์นี้ให้เรา มีเข็มทิศในชีวิต มีเข็มทิศเครื่องดำเนินในชีวิตของเรา

ถ้าเราทำคุณงามความดีมากมายขนาดไหน บุญและบาปฝังลงที่หัวใจของตน ถ้าทำคุณงามความดีมันก็เป็นประเพณีวัฒนธรรม ถ้าเป็นชาวชนบทเขาทำบุญตักบาตรของเขา เขาเชื่อว่าเกิดมาในภพชาติหน้าเขาจะได้มีอยู่มีกินของเขาเพื่อชีวิตไม่ต้องทุกข์ยากจนเกินไป

นี่ความเชื่อในพระพุทธศาสนาเชื่อถึงการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ถ้าจะเกิดก็ขอให้เกิดโดยบุญโดยกุศล เกิดด้วยคุณงามความดีของตนไง เพราะมันหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ถ้ามีอำนาจวาสนานะ เขาให้ฝึกหัดปฏิบัติ ถ้าฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันมีความสุขในหัวใจของตน เห็นไหม

เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ถ้าใจมันสงบระงับเข้ามา พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ไม่ต้องพูด มันชัดเจนกลางหัวใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ นั้น แล้วมันเป็นอจลศรัทธา

เรามีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนาที่เราเรียกศรัทธา ศรัทธาคนที่นับถือพระพุทธศาสนาเดียวกันไปเข้าวัด เดียวกันไปเชื่อญาติพี่น้อง นั่นนะศรัทธาความเชื่อมันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

แต่ถ้าทำความสงบของใจของตนได้ ถ้าใจมันสงบระงับเข้ามามันจะเป็นอจลศรัทธาคือศรัทธามั่นคงแน่นอน เพราะมันได้สัมผัสถึงความสงบสุข มันได้สัมผัสถึงพุทธะ เพราะพุทธะนี่เอง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอาพุทธะนี้รื้อค้นค้นคว้าอัสวักขยญาณ ทำลายอวิชชาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นี่ไง สัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิคือพุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน จะเป็นอจลศรัทธา ศรัทธามั่นคงแข็งแรงไม่คลอนแคลน

ฉะนั้น เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วเรามีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนาเป็นบุญเป็นกุศล ถ้าเกิดมาพบพระพุทธศาสนา

“ศาสนาก็เรื่องของศาสนาสิ ฉันก็ทำหน้าที่การงานของฉันสิ ฉันก็จะหาความสุขแบบของฉันสิ” นั่นมันก็เป็นบุญเป็นบาปของคน อันนี้มันเป็นบุญเป็นบาปนะ

เป็นบุญเป็นบาป เพราะถ้ามันมีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา เขาจะมีคุณประโยชน์กับชีวิตของเขา เขามีเข็มทิศเครื่องดำเนินชีวิตของเขาไง จะทำอันนี้ก็ทำไม่ได้ มัน

เป็นบาป เราไม่ควรทำ จะทำอันนี้เป็นบุญกุศล เราเหยียบคันเร่งของเรา เราสร้างคุณงามความดีของเรา เราก็ยังไม่รู้ไม่เห็นว่ามันจะเป็นอย่างไร

เพราะชาวชนบทเขาทำบุญตักบาตรของเขา เขาเชื่อของเขาว่าชาติหน้าภพหน้าจะได้มีความสุขความสงบบ้าง จะได้มีลาภสักการะเพื่อชีวิตเรบ้าง เขาก็เชื่อของเขา

ฉะนั้น ถ้าเรามีความเชื่อของเรา เราฝึกหัดปฏิบัติของเรา ถ้ามันเป็นคุณสมบัติของเราใน

ฉะนั้น คำถาม “ภาวนาพุทโธด้วย แล้วสวดบทจักรพรรดิด้วย สลับกันไปจะได้ไหม”

ได้ การฝึกหัดประพฤติปฏิบัติจะฝึกหัดแนวทางปฏิบัติไหนก็ฝึกหัดไปเถิด ทำคุณงามความดีของเราใน มันเหมือนกับนักกีฬา เราจะเล่นกีฬาประเภทใด จะทำสิ่งใดก็ขอให้มันดีในกีฬาประเภทนั้น แล้วความถนัดความชอบของคนก็ไม่เหมือนกัน บางคนก็เล่นกีฬา ๒-๓ ประเภท บางคนเล่นได้ทุกประเภทเลย แต่เล่นเพื่อออกกำลังกายใน

นี้ก็เหมือนกัน เราฝึกหัดเพื่อสุขภาพกาย สุขภาพจิตของเรา เราฝึกหัดปฏิบัติของเราใน ถ้าฝึกหัดปฏิบัติของเรา ทำอย่างไรก็ได้ขอให้ได้ฝึกหัดปฏิบัติ

ครูบาอาจารย์ของเราจะ ขอให้ชาวพุทธได้ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติเถิด หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ จะทำปฏิบัติอย่างใดก็ได้ เพราะการฝึกหัดปฏิบัติมันเป็นสุขภาพกาย สุขภาพจิตใน ถ้าสุขภาพจิตของคนแข็งแรงขึ้นมา คนที่มีอำนาจวาสนาพอเขาแข็งแรง คนแข็งแรง โรคภัยไข้เจ็บมันไม่เข้ามากวนมาก จิตใจที่แข็งแรง ก็เลสมันก็ไม่รบกวนจนเกินไป

แล้วถ้าจะเอาเรื่องผลกัน ถ้าเอาผลกันมันต้องพูดไปอีกกรณีหนึ่งเลย มันต้องมีเหตุมีผล พระพุทธศาสนามีเหตุมีปัจจัย เพราะเหตุนี้มีถึงมีเหตุนี้ ถ้าเหตุนี้มันไม่มี แต่มันมีผล เออ! มันมีได้อย่างไรวะ

เหตุนี้มีถึงมีไฉ่ เพราะมีเหตุนี้มันถึงมีผลต่อเนื่อง เพราะมีผลต่อเนื่อง มันถึงมีผลต่อเนื่องไป ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันต้องมีเหตุมีผลของมัน ธรรมต้องมีเหตุและมีผล เหตุถูกต้องชอบธรรมหรือไม่ ถ้าฝึกหัดปฏิบัติถ้ามีครูบาอาจารย์ เวลาเขาฝึกหัด

เขาหาครูบาอาจารย์เพราะเหตุนี้ไง แต่มันสำคัญที่ว่าถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ดีงาม เห็นใหม่

ดูข่าวสิ เวลาข่าวไปฝึกไปหัดแล้วไปเจอครูบาอาจารย์มันก็ดีแต่เริ่มต้นไง พอท่ามกลาง ขึ้นมาก็ล้วงกระบี่ไป ไขล้วงกระบี่ล้วงสิ่งใดมันเรื่องหนึ่งนะ แต่เราว่ากาลเวลาของบุคคลคนนั้น เสียไป น่าเสียดายมาก

แต่ถ้าเราฝึกหัดของเรา มีครูบาอาจารย์ที่ดีงามไง ถ้าครูบาอาจารย์ที่ดีงามเขาก็พยายามจะตรวจสอบ ตรวจสอบนะ ถ้าครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมคือว่าฝึกหัดปฏิบัติจนมีหลักมีเกณฑ์ คำว่า “มีหลักมีเกณฑ์” เขารู้ถึงอาการของจิต เขารู้ถึงภาวะ จิตประเภทนี้ จิตระดับนี้อยู่ในระดับใด จิตในระดับนี้มันจะยกขึ้นสูงส่งมากน้อยขนาดไหน

คำว่า “จิตระดับนี้” อ้าว! เทวดา อินทร์ พรหมแตกต่างกันไหม เทวดากับพรหมวิเศษภาวะแตกต่างกันไหม จิตของคนหยาบหนาบบางเบาแตกต่างกัน จิตนิสัย กิเลสที่มันครอบงำมันก็แตกต่างกันไป คำว่า “แตกต่างกันไป” เพราะอะไร กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา มันไม่มีใครทำเหมือนกัน เป็นเหมือนกัน ไม่มีหรอก

ในโรงพยาบาล ถ้าหมอประจำบ้านเขาตรวจปฐมภูมิเริ่มต้นว่าเป็นอะไร พอวินิจฉัยว่าเป็นโรคนั้น ส่งไปแล้วไปแต่ละแผนก ตา หู จมูก ตับ ไต ไข่ ปอด กระดูก เลือด มันไปคนละประเภทๆ

กิเลสก็เหมือนกัน มันให้เหมือนกัน ชอบเหมือนกัน แสวงหาเหมือนกัน เว้นไว้แต่ไปชอบผู้หญิงคนเดียวกัน ใช้อย่างนั้นนะมีเรื่องเลยนะ ไปชอบสาวคนเดียวกันมีเรื่องแน่ๆ เลย ถ้าชอบเหมือนกันไง แต่ส่วนใหญ่มันไม่มี ส่วนใหญ่แล้วความชอบของคนมันแตกต่างกัน แล้วถ้าละเอียดลึกซึ้งไปแล้วไปเลย

ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์เรา หลวงปู่ชอบ หลวงปู่แหวน ครูบาอาจารย์พิจารณากายๆ ส่วนใหญ่กายานุปัสสนาทั้งนั้นนะ แล้วหลวงปู่ดูอุลยพิจารณาจิตก็จิตล้วนๆ เลย มีหลวงตาพระ

มหาบัวนี่แปลก ชั้นแรกพิจารณาเวทนา ชั้นที่สองพิจารณาธาตุ ๔ คือกาย ชั้นที่สามพิจารณาอสุระ ชั้นที่สี่พิจารณาจิต นี่ไง คนที่มีวาสนา มีต่างๆ มันแตกต่างกันไปทั้งนั้นนะ

แล้วเวลาครูบาอาจารย์ที่พิจารณากายๆ หลวงปู่ชอบ หลวงปู่แหวน ครูบาอาจารย์ก็แตกต่างกัน แตกต่างกันด้วยที่ว่าบุญหนักศักดิ์ใหญ่ บุญไคร่มาก บุญไคร่น้อย บุญไคร่มากเห็นกายมหัสจรรย์ไปเลยนะ ถ้าบุญน้อยก็เห็นกายเหมือนกันแต่กายเป็นอีกประเภทหนึ่ง นี่พูดถึงว่าบุญหนักศักดิ์ใหญ่ สร้างอานาจาवासนามากน้อยแตกต่างกันอย่างไร นี่พูดถึงว่าเวลาภาวนาไปไง

นี่คำถามเฉยๆ นะ “ภาวนาพุทโธกับสวดจักรพรรดิจะทำสลับกันไปได้หรือไม่ได้”

ถ้าเราฝึกหัดปฏิบัติเริ่มต้นนะ เราฝึกหัดประพฤติปฏิบัติให้มีความสงบสุขในใจนี้สุด ยอด ถ้ามันสุดยอดแล้วนะ เราฝึกหัดจนมันเป็นพุททะ จนจิตมันเป็นพุททะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน พุททะคือสัมมาสมาธิ พุททะคือพุททะที่แท้จริง แต่นี่มันเป็นอารมณ์ความรู้สึก อารมณ์คืออาการของจิตใจ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาสาชักชวนญาติทำลายพญามารใจ นั้นนะอยู่ที่ฐิติจิต มันมีลูกสาว ๓ คน ความโลภ ความโกรธ ความหลง มันมีหลานมีเหลนอีกนะ มันจรมามากมาย กิเลสนะ

แล้วเวลาจิตเราสงบเข้าไปถึงพุททะ สิ่งที่ว่าเริ่มต้นที่จะฝึกหัดปฏิบัติค้นคว้ามันเป็นความมหัสจรรย์ ถ้าครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมท่านจะสนทนาธรรมไป **ธมฺมสากัจจา เอตมฺมงฺคฺลมุตฺตมํ**

แต่โดยทั่วไปปฏิบัติเป็นประเพณีวัฒนธรรม เชิญเถอะครับ ขอเชิญให้ปฏิบัติ ขอให้จิตสงบ ขอให้มีความสุขสงบ ยอดเยี่ยมแล้ว ยอดเยี่ยม

แต่ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังนะ สมถกรรมฐานยกขึ้นสู่วิปัสสนา เห็นไหม หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์

สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน สมถกรรมฐานคือฐานที่ตั้งแห่งการงาน คือพุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ภวาสวะคือภพ คือตัวจิต จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ จิตตภาวนาจะเริ่มต้น ตรงนั้นไง ถ้าเริ่มต้นตรงนั้น เห็นไหม

นี่พูดถึงว่า ถ้าฝึกหัดในการสลักกันสองทางสามทาง ได้ทั้งนั้นนะ เพราะปฏิบัติเพื่อความสงบสุขเท่านั้น ปฏิบัติเป็นฆราวาสธรรม ทำแบบฆราวาส เพราะพระพุทธศาสนาไม่มีปริยัติ ปฏิบัติ

ปริยัติศึกษาแล้ว ศึกษามีความรู้แล้ว มีความรู้ไว้ทำไม ก็มีความรู้ไว้ศึกษาค้นคว้าหาตนเองไง แล้วการศึกษาค้นคว้าหาตนเองมันจะได้มาด้วยการหายใจเข้านึกพุท หายใจออก นึกโธ จะใช้ปัญญาอบรมสมาธิ จะพิจารณา จะเพ่งกลิ้งสิ่งใด นั่นนะคือความสงบสุข แล้วมันเป็นจิตเป็นนิสัย เป็นความชอบของแต่ละบุคคล

**แต่อย่าเชื่อ ๆ ๆ นะ อย่าเชื่อ กาลามสูตร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้ว่าอย่าเชื่อ อย่าเชื่อครูบาอาจารย์ที่ชักนำไป สะกดจิต อุบาทวนหมู่ อย่าเชื่อ อย่าเชื่อ ห้ามเชื่อ แต่เราทำของเรา เราจะเอาของเรา**

เราไม่เชื่อใครทั้งสิ้น แต่ไปอาศัยสถานที่ เขตอภัยทาน เขตการฝึกหัดปฏิบัติ ไปวัดวาอารามขอเชิญให้ไป ไปเถอะ แต่เราต้องมีสติมีปัญญา ห้ามเชื่อ ห้ามเชื่อ ห้ามเชื่อ ห้ามเชื่อที่ครูบาอาจารย์สอน ๆ แต่วิธีการปฏิบัติ วิธีการฝึกหัด วิธีการต่าง ๆ ให้ฝึกหัดให้ทำขึ้นมา ฝึกหัดใจของตนให้เข้มแข็งขึ้นมา นี่คือการฝึกหัดปฏิบัติ

ฉะนั้น ถ้าปฏิบัติ ปฏิบัติด้วย สวดมนต์ด้วยได้ไหม

ได้ การสวดมนต์ก็เป็นการประพฤติปฏิบัติแบบเริ่มต้น แล้วพุทโธ ๆ คือเราตั้งใจของเรา แล้วฝึกหัดปฏิบัติ ขอให้ทำเถิด มันเป็นประโยชน์แน่นอน มันเป็นประโยชน์กับชีวิตใจ เพราะร่างกายต้องการอาหารเพื่อร่างกายอุดมสมบูรณ์แข็งแรง จิตใจต้องการศีลต้องการธรรมเพื่อให้กิเลสมันไม่ครอบงำจนเกินไป ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วให้ฝึกหัด

แล้วฝึกหัดทั้งปฏิบัติด้วย สวดมนต์ด้วย ผิดไหม

ไม่ ดี ส่งเสริมกัน แล้วฝึกหัดแล้ววัดที่ใจเรา ปัจจุบัน สันติภูมิโก ใจเราดีขึ้น ใจเราสงบ สุขขึ้น มีความปกติสุขดี นั่นเป็นประโยชน์แล้วแหละ แต่ถ้าเอามรรคเอาผลนะ ค่อยว่ากันอีกเรื่องหนึ่ง อีกไกล อีกไกล

แม้แต่พระปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติง่าย ๆ นะ ลูกศิษย์หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ เป็นแสนเป็นล้านเป็นพระอรหันต์หมดแล้ว นี่มันหันซ้ายหันขวากันอยู่นั่นนะ

ถ้าหันต์จริง ๆ แล้วสงบสุข สุขขึ้นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี วิหารธรรมยิ่งยอดเยี่ยม เหนือโลกธรรม ๘ เหนือลาภยศสรรเสริญ เหนือสักการะบูชาใดๆ ทั้งสิ้น เหนือโลก ถ้าเป็นข้อเท็จจริง จบ

**ถาม :** เรื่อง “สี่อธรรม”

กราบนมัสการหลวงพ่อด้วยด้วยความเคารพอย่างสูง ผมมีเทพและชีดีธรรมะของหลวงตา และของพระอาจารย์มากมาย เมื่อก่อนฟังธรรมะผ่านสื่อเหล่านี้ แต่ปัจจุบันเครื่องเล่นชีดีและเทพมันล้าสมัย และต่อๆ ไปคงหาไม่ได้แล้ว ผมไม่สะดวกที่จะฟังผ่านเครื่องเล่นดังกล่าว ทุกวันนี้ผมฟังธรรมผ่านเว็บไซต์ผ่านมือถือ เพราะมือถือพกติดตัวตลอดเวลา สะดวกสบาย สามารถฟังได้ทุกที่ทุกเวลา

ผมเก็บรักษาทั้งเทพ ชีดี แม้แต่หนังสือธรรมะไว้ในตู้หนังสือ แต่อดกังวลใจไม่ได้ครับว่าในวันข้างหน้าถ้าผมเกิดตายไป ลูกๆ หรือคนใกล้ชิดคิดอาจจะทำลายเทพ ชีดี ด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ดี เกรงจะเป็นบาปกรรมกับพวกเขาเหล่านั้น ส่วนหนังสือธรรมะผมไม่ค่อยเป็นห่วงเท่าไรครับ เพราะมันชัดเจน เข้าใจได้ (ผมตั้งใจจะเก็บหนังสือธรรมะไว้เป็นมรดกธรรมให้กับลูกๆ อยู่แล้ว) ทั้งเทพและชีดี เกรงว่าพวกเขาอาจจะไม่ใส่ใจเท่าหนังสือ ผมกราบขอคำชี้แนะด้วยครับ กราบขอบพระคุณอย่างสูง

**ตอบ :** นี่พูดถึงสื่อ พูดถึงสื่ออะไร มันเป็นเรื่องวิวัฒนาการของสังคมและของโลก ถ้าพูดอย่างนี้แล้วเรานึกถึงหลวงตาพระมหาบัวท่านพูดถึง ที่สมัยท่านอยู่กับหลวงปู่มั่น ๘ ปี หลวงปู่มั่นเทศนาว่าการ

โลกธาตุนี้หวั่นไหวเลย สะเทือนเลื่อนลั่นไปหมด สะเทือนเลื่อนลั่นในหัวใจของหลวงตาพระมหาบัว ในดวงใจของหลวงปู่เจี๊ยะ ในดวงใจของครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรม

นี่ยากฟังธรรมๆ หลวงตาพระมหาบัวท่านพูด ผู้ที่ไปฝึกหัดปฏิบัติเหมือนทารกเด็ก น้อยขาดอาหาร เด็กทารกเด็กน้อยถ้าเจอหน้าพ่อเจอหน้าแม่มันจะตื๋มน้ำนมจากอกใจ เห็นพ่อเห็นแม่มันจะวิ่งเข้าหาเพื่อจะตื๋มน้ำนมเพื่อดำรงชีวิตของมัน ทารกฝึกหัดประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจิตใจพึงตัวเองไม่ได้ จิตใจอาศัยตัวเองก็ไม่ได้ อาศัยพึ่งแต่ครูบาอาจารย์

สมัยนั้นมันไม่มีสื่อสารต่างๆ ไร เวลาหลวงปู่มันจะเทศน์ว่าการ หลวงปู่เจี๊ยะท่านบอกเลยละ “ฟ้าผ่า! ฟ้าผ่า!” โลกธาตุมันหวั่นไหวใจ เวลาหลวงตาพระมหาบัวแอบฟังอยู่ใต้ถุน ใครจะตอบปัญหาจะไปฟัง เพราะมันไม่มีสื่อ เห็นไหม ฉะนั้น สมัยพุทธกาลถึงบอกว่า การฟังธรรมนี้แสนยาก มุขปาฐะ ออกจากปากของผู้ที่มีคุณธรรมเท่านั้น มันไม่มีสื่อไร

หลวงตาพระมหาบัวท่านถึงเสียตายมากกว่าสมัยนั้นยังไม่มีเทป ท่านเห็นเทปแคสเซตเครื่องแรกในเมืองไทยเวลาในงานศพของหลวงปู่มัน ท่านบอกว่าอันหนึ่งเหมือนตุ๊กกับข้าวเลย เบื่อเริ่มเต็มเลยสมัยก่อน นั้นสมัยเริ่มต้นใจ

เราจะบอกว่า สื่อต่างๆ ที่เป็นวิวัฒนาการของสังคม ของโลก ของวิทยาศาสตร์ มันก็มาเป็นยุคเป็นสมัย ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเทปแคสเซต แผ่นซีดีอย่างนี้ ตอนนี้มีทัมบ์ไดร์ไฟไซ์ใหม่ ยิ่งไปใหญ่เลย เราอยู่กับสังคม เราอยู่กับโลก โลกก็เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ถ้าพูดถึงเทป พูดถึงซีดีของครูบาอาจารย์นะ ถ้าเป็นธรรมนะ ถ้าเป็นของหลวงตาพระมหาบัว เป็นของครูบาอาจารย์เรา เราต้องขอบคุณ ขอบคุณบุญคุณสิ่งที่ท่านได้เผยแผ่เผยแพร่ออกมาให้ชาวพุทธเราได้ฟังธรรม ได้มีสิ่งชี้้นำ ได้มีสิ่งที่พึ่งพาอาศัย เราต้องมองมุกกลับว่า เราขอบคุณ ขอบคุณที่ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมท่านแสดงธรรมแล้วอัดเทปไว้ ลงซีดีไว้ แล้วเผยแผ่



เราเคยอยู่กับท่าน อัดเทปแจก อัดเทปแจก ขอมาทัวร์ประเทศไทย ขอมาทัวร์โลก จนท่านก็บอกว่ามันเป็นภาระของพระมาก พระที่มีหน้าที่อัดเทป ขอมาทัวร์ ส่งเป็นกล่อง กล่องละสิบม้วนๆ นะ เทปแคสเซต ขอมาทัวร์โลก ขอมาจากรอเมริกา ขอมาจากรยุโรป ขอมาทัวร์ไปหมด

ถ้าพูดถึงเทปถึงซีดี สิ่งที่มีชื่อเสียง เราต้องขอบคุณนะ ขอขอบคุณครูบาอาจารย์ที่ท่านได้ทำให้ ผล คือสังคมร่มเย็นเป็นสุข ผลคือสังคมที่มีความสงบสุข ผล คือว่าจิตใจของคนเข้าใกล้สู่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เข้าใกล้โดยภาคปฏิบัติ เข้าใกล้โดยข้อเท็จจริง เข้าใกล้โดยการแสวงหา

การเข้าใกล้ เข้าใกล้โดยการศึกษาชั้นทรงจำธรรมวินัย แต่พระกรรมฐานให้หายใจเข้าลึกๆ หายใจออกลึกๆ ให้ฝึกหัดสติ ให้มีกตัญญูทุกเวลาที่ให้ขอบคุณคนที่มีบุญมีคุณ ให้ขอบคุณสังคมที่ได้พึ่งพาอาศัย ให้เห็นคุณค่าของสังคมที่ดำรงนี้ไง หลวงตาพระมหาบัวท่านเน้นย้ำเรื่องความสามัคคี เรื่องความตอบแทนบุญคุณผู้มีพระคุณ นี่เน้นย้ำ

พูดถึงเทป แผ่นซีดี หนังสือ สิ่งที่มีมามันเป็นวิวัฒนาการของสังคมของโลก แต่สิ่งนั้นเราเอามาใช้ธรรมะ ธรรมะของครูบาอาจารย์ที่ท่านมองการณ์ไกล ที่ท่านอาบเหงื่อต่างน้ำแสวงหาสิ่งนี้มา แล้วต้องมีการกระทำ ต้องมีการอัดเทป ต้องมีการถ่ายเทป แล้วต้องมีต้นทุน ต้องมีการแจก

แล้วท่านเน้นย้ำ พระถ้าให้กันไม่ได้ ใครจะให้ พระไม่ทรงธรรมทรงวินัย ใครจะทรง พระเป็นผู้นำใจ นักรบใจ ท่านเน้นย้ำนะ

ได้มาด้วยกำลังของลูกศิษย์ลูกหาท่าน แจกฟรีๆ แจกฟรีเด็ดขาด ห้ามซื้อขาย แลกเปลี่ยน แม้แต่มีคนมานะ มาถวายเป็นปัจจัยว่าจะช่วย จะช่วยท่าน

ท่านบอกว่าไม่จำเป็น การให้ ให้ด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ การให้ด้วยการแลกเปลี่ยนมันลดทอนคุณค่าความดีงามของสิ่งนั้น ท่านพูด

มีหลายๆ คนไปบอกเลยว่า “มันควรจะขายต้นทุน มันควรจะทำอย่างนั้นมันจะได้ยืนยาว”

แล้วมันยาวแค่ไหนล่ะ

“เทปแคสซีตมันเป็นเรื่องที่จะเก็บของผมนี้ ซื้ดี แล้วจะรักษากันอย่างไร” นี่ไง มันเป็นเรื่องใหม่

มันเป็นภาระทั้งนั้นนะ

**แต่เราเองมุกกลับ ขอขอบคุณๆ ขอขอบคุณครูบาอาจารย์ที่เมตตาธรรมแล้วเผยแผ่ ทำให้เราได้ยินได้ฟัง ทำให้เรามีสติมีปัญญา ทำให้เรามีที่พึ่งที่อาศัย แล้วนี้จะส่งต่อให้ลูกให้หลานให้เป็นมรดกธรรมต่อลูกต่อหลานไป**

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๒,๐๐๐ กว่าปีมาแล้วนะ ไม่ฝากศาสนาไว้กับใคร ฝากศาสนาไว้กับสงฆ์ สงฆ์ผู้ที่เป็นพระ บวชเข้ามาเป็นศากยบุตรแล้วฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ แล้วทำเป็นข้อเท็จจริง ถ้าเป็นธรรม ให้เป็นทาน ให้ธรรมเป็นทาน ให้สติ ให้ปัญญา ให้คนฉลาด

ไม่ใช่ให้ด้วยความเป็นเหยื่อ ซื่อขายแลกเปลี่ยน ต้องทำเป็นธุรกิจ ต้องทำแล้วมันจะยั่งยืน

ยั่งยืนใครล่ะ สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง ไม่มีสิ่งใดที่มันจะยั่งยืนตลอดไป แต่มันจะเป็นอดีตไปในปัจจุบันนี้ และในอนาคตมันจะเป็นอดีตไป สิ่งที่ดีดีๆ มันเป็นยุคเป็นสมัย ยุคสมัยของครูบาอาจารย์ของเราไป

ในพระไตรปิฎก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ไว้เป็นธรรมและวินัยเป็นศาสดา กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่งๆ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเทศน์ว่าการไว้

หลวงตาพระมหาบัวท่านเล่าให้ฟังเองว่าหลวงปู่มั่นบอกว่า มันเจริญตั้งแต่สมัยพระจอมเกล้าฯ เพราะพระจอมเกล้าฯ พยายามรื้อฟื้นขึ้นมาด้วยภาคทฤษฎี ด้วยธรรมวินัยให้มันซื่อตรงตรงกับสัจจะความจริง

แล้วมีผู้มีบุญไฉ่ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านมาฝึกหัดปฏิบัติ โดยมีเจ้าคุณอุบาลีฯ เป็นผู้คอยปรึกษา คอยปรึกษาตรวจสอบไม่ให้ฝายปฏิบัติเห่อเหิมทะเยอทะยาน เอออห่อหมกว่าเราเป็นจริง จริงโดยกิเลส จริงโดยการหลอกลวง ฝึกหัดปฏิบัติมากน้อยขนาดไหน ตรวจสอบเช็กกับหลวงปู่เสาร์ท่านคุ้มครองดูแล

ถึงที่สุดแล้ว ภาคทฤษฎี ภาคปริยัติ คือเจ้าคุณอุบาลีฯ ต้องตรวจสอบกัน ตรวจสอบว่ามันจริงหรือไม่จริง มันใช่หรือไม่ใช่ เจ้าคุณอุบาลีฯ ท่านก็ฝึกหัด ท่านเป็นนักปราชญ์ราชบัณฑิตในเมืองไทย ท่านก็ศึกษาเล่าเรียนแล้วท่านก็อยากจะปฏิบัติด้วย ปฏิบัติขึ้นมาถึงที่สุดท่านถึงบอกว่า ภาคปริยัติกับภาคปฏิบัติต่างกันราวฟ้ากับดิน

แต่หลวงปู่มั่นบอกว่า เวลาฝึกหัดปฏิบัติไปแล้ว ปริยัติ ปฏิบัติ มันจะเป็นอันเดียวกัน

ฟ้ากับดิน แต่คนรู้ ผู้รู้จริงอันนั้นไง นี่ถ้ามันเป็นจริงๆ

นี่พูดถึงสื่อใจ เราก็เห็นใจนะ สิ่งที่ทำๆ อยู่นี่เพราะเราเห็นคุณค่าแบบนี้ เราเห็นคุณค่าตั้งแต่สมัยเราอยู่กับท่าน ที่ท่านทำอย่างไร ท่านทำเพื่อประโยชน์อย่างไร ท่านทำด้วยความเป็นประโยชน์แบบธรรม ไม่มีทุจริต ไม่มีการแอบแฝง ไม่มีสิ่งใดเข้ามาเจือปน

แล้วท่านพูดด้วย เวลาเขาทำเป็นภาคธุรกิจ เขาทำการส่งเสริมพระพุทธศาสนา ท่านบอกว่ามันเศร้าหมอง มันไม่เป็นจริง

มีมากมีน้อยทำเต็มที่แล้ว เท่าไกรก็เท่านั้น แล้วเวลาพระให้กันไม่ได้ เวลาสอนใจให้ธรรมเป็นทานๆ แล้วตัวเองก็ไม่ได้ทำ แล้วถ้าทำ ถ้าทำแล้วก็ไม่ต้องให้ใครยอมรับให้ใครมากราบันตี เพราะใครมันจะมีจิตใจสูงส่งเท่าผู้ที่ปฏิบัติธรรม ธรรมที่ปฏิบัติขึ้นมาในหัวใจ บุคคลคู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔ มันมีคุณค่ามากน้อยขนาดไหน

แล้วปุณฺณคนหนาโดยสังคัม เขาไม่มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอันเลย เขาเอาอะไรมาชม เขาจะชมได้อย่างไร เขาไม่รู้เห็นอะไรได้ ไม่เคยเห็นแสงสว่าง ความมืดบอด ยุคสมัย ไม่รู้ไม่เห็นอะไรทั้งสิ้น เก่ง เก่งแต่การศึกษา เก่งแต่การจามา แล้วจะมาติฉินนินทาคนทำดีทำข้อเท็จจริง มันจะเป็นไปได้ได้อย่างไร

ใครจะมาชื่นชมท่าน ท่านจะสวนกลับทันทีเลย “ที่ชมๆ ชมเพราะอะไร แล้วชมอย่างไร”  
ตอบไม่ได้สักคน คนไม่รู้มาชมมีคุณค่าตรงไหน คนที่มีคุณค่า คนที่เป็นครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรม  
ลึ นั้นนะถึงจะมีคุณค่า

ฉะนั้น พระถ้าไม่มีศีลไม่มีธรรม ใครจะมี พระยังไมรู้ให้ธรรมเป็นทาน ไม่รู้จักการ  
เสียสละ ใครจะเสียสละ พระไม่ทำเป็นธรรม ใครจะทำ

แต่พอทำมาแล้วมันเป็นยุคเป็นสมัย ถ้าสมัยนี้แล้ว ของเรา เราก็ทำของเราอยู่ มันก็เป็น  
ยุคสมัยเหมือนกัน ถึงที่สุดแล้วมันก็ต้องให้มันเป็นตามธรรมไง เพราะสิ่งที่ทำนั้นมันเป็นรี  
ไฟแนนซ์ มันเป็นการรีเบบว่ากลายเป็นกระตุ้นกระตุ้นให้จิตใจเหมือนกับการตลาดให้มันฟื้น  
มาๆ

นี่ก็เหมือนกัน เราแจกหนังสือๆ ไป มันจะลงทุนด้วยเม็ดเงิน มันจะลงทุนด้วยความ  
เหน็ดเหนื่อยของผู้ที่กระทำ ลงทุน คนนั้นได้บุญนะ

แต่เตือนสังคมปากดีทั้งนั้นนะ เต๊ตๆ แต่พฤติกรรมเป็นอย่างนั้นใหม่

มีโยมมากมายเห็นหนังสือกลับมาหาเราเลย ว่าประวัติหลวงปู่มัน ปฏิปทาหลวงปู่มัน  
ทุกคนสอนหมดเลย แต่มันทำไมทำตัวกันอย่างกับวัดบ้านเลย

น่าอายไหม เอาหนังสือกลับมาถามเรานี้แหละ

เราบอกว่า มันก็กรรมของสัตว์ไง

คนที่เขามีสติมีปัญญาเขาศึกษาแล้วเขาฝึกหัดปฏิบัติ เขาจะทำให้ได้ ถ้าทำให้ได้ขึ้นมา  
ทำเอาเนื้อหาสาระ ทำเอาข้อเท็จจริงนั้น ทำข้อเท็จจริงนั้นมันเกิดมาจากอะไร มันเกิดจากความ  
ปกติสุข ถ้าความปกติสุขนั้นเป็นขึ้นมาแล้วมันจะเป็นประโยชน์กับบุคคลคนนั้น ถ้าเป็นบุคคล  
นั้นนะ มันจะก้มแล้วกราบแล้วกราบเล่าๆ

หลวงตาพระมหาบัวท่านสิ้นกิเลส ท่านบอกว่า เหมือนพระหนุ่มๆ องค์หนึ่งกราบแล้ว กราบเล่าๆ กราบถึงบุญคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบถึงแรงความเพียรจากการคุ้มครองดูแลของหลวงปู่ฉัน ค่ะคุ้มครองดูแลจนส่งเสริมให้

ส่งเสริมเพราะเวลาปฏิบัติเห็นผิดไป เวลาขึ้นไปถามปัญหาใจ เราก็มีของเรานะ คือมันปฏิบัติมันเห็น แต่มันเจอไปด้วยอวิชชา มันเจอไปด้วยกิเลสใจ สมุทัยมันเจอขึ้นมา

เราจะฝึกหัดปฏิบัติมากน้อยขนาดไหนมันจะเจอขึ้นไปด้วยต้นหาความทะยานอยาก ทิฐิมานะ ความเห็นผิดๆ แต่มันคิดว่ามันถูกเพราะมันไม่เคยเห็น แล้วขึ้นไปรายงานผล ท่านบอกว่า เราก็มีของเราขึ้นไป หายทั้งทุกที

**กราบแล้วกราบเล่า      กราบถึงบุญคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า**  
**กราบถึงครูบาอาจารย์ที่คุ้มครองดูแลไม่ให้สมุทัยมันเจอขึ้น      คือไม่ให้กิเลสมันแบ่ง**  
**ไม่ให้ต้นหาความทะยานอยากอวิชชาแบ่งปันผลการปฏิบัติของเรา**

เราประพฤติปฏิบัติเต็มกำลังของเรา แต่อวิชชาอยู่ที่ฐิติจิตมันแบ่งคุณงามความดีในหัวใจของเราไปอยู่เป็นอำนาจมันก็เปอร์เซ็นต์ละ

譬如 ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ บุคคลคู่ที่ ๑ พระโสดาบันมีคุณธรรม ๒๕ เปอร์เซ็นต์ ยังมีส่วนแบ่งของกิเลส ๗๕ เปอร์เซ็นต์ เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาจนเป็นบุคคลคู่ที่ ๒ บุคคลคู่ที่ ๒ มีคุณธรรม ๕๐ เปอร์เซ็นต์ กิเลสอีก ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ยังจะต้องต่อสู้กันไปถึงเต็มที่เป็นบุคคลคู่ที่ ๓ บุคคลคู่ที่ ๓ มีคุณธรรม ๗๕ เปอร์เซ็นต์ มันยังมีอวิชชาอีก ๒๕ เปอร์เซ็นต์ปนอยู่ในนั้นตลอดเวลา จนถึงบุคคลคู่ที่ ๔ ขำระล้างกิเลสสิ้นไป นี่คุณธรรม ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์

แต่ขณะที่มานะบากบั่นแต่ละขั้นแต่ละตอนไม่มีครูบาอาจารย์คอยคุ้มครองดูแลมันจะเอาความสามารถมาจากไหน เพราะอะไร

**“กิเลสอยู่ที่ฐิติจิต”** นี่คำพูดของหลวงปู่ฉัน

**ฐิติจิตคือภวาสวะ คือภพ**

“मारเอย เธอเกิดจากความดำริ” ไม่ใช่ความคิด ความคิดเกิดจากภวาสวะ เกิดจากภพ แล้วความรู้สึกออกมาจากภวาสวะ จากภพ กิเลสมันอยู่ตรงนั้นนะ มันจะไม่เจือปนมาได้ยังไง มันไม่นอนเนื่องมากับจิตได้อย่างไร มันเป็นไปโดยธรรมชาติ แต่ด้วยคุณธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยความมหัสจรรย์ในพระพุทธศาสนา นี่การกระทำไง

การกระทำฝึกหัดปฏิบัติ เราก็มียของเรา เราปฏิบัติรู้เห็นไปเรื่อยแปดพันเก้า แต่ผิดทั้งนั้นนะ กิเลสมันเจือปนมาล้านเปอร์เซ็นต์ ล้านเปอร์เซ็นต์ตั้งแต่ฐิติจิต อวิชชาอยู่ตรงนั้น ลูกสาว ๓ คนนี้มันมาแล้วขั้นหนึ่งนะ ลงมานี้หลานมันอีกขั้นหนึ่งนะ ลูกมันหลานมันก็ขึ้น แล้วบุคคลคู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔ ไง

นี่พูดถึงว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้แล้วในพระไตรปิฎก ธรรมและวินัย กึ่งกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เวลาเจริญขึ้นมาแล้ว หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านฝึกหัดปฏิบัติตามพยากรณ์เลย

แล้วถ้าคนไม่มีบุญทำอย่างไร

แล้วคนที่มีบุญทำแล้ว ทำเสร็จแล้ว สมัยหลวงปู่มั่นไม่มีเทป ท่านนิพพานไปแล้ว หลวงตาผู้อุปฐากมาถึงเห็นตู้เทปอันเบ้อเริ่มเลย ในปัจจุบันนี้ท่านเห็นคุณค่าไ้ เพราะท่านเสียดาย ท่านพูดประจำว่าสมัยหลวงปู่มั่นไม่มีเทป

แล้วสมัยนี้ละ เพราะมันมีเทปขึ้นมา ถ้าเทปขึ้นมา แล้วพระปฏิบัติเข้าขึ้นมาเลี้ยงชีพ ด้วยปลีแข้ง มีบาตรใบเดียว เทปไปเอามาจากไหน เอามาแจกคนเอามาจากไหน มันถึงต้องขอบคุณบุญคุณของคนที่มีธรรมไ้

แต่ถ้าเป็นภาคธุรกิจ เป็นเรื่องทางกระแสสังคม กระแสโลก นั้นเราไม่อยากจะไปพูดถึงเขา นั้นเรื่องของเขา นั้นเรื่องของโลกไ้ แต่เราก็เกิดมากับโลกนี้แหละ แต่เรามีบุญ เราถึงได้มาพบครูบาอาจารย์ของเรา

ครูบาอาจารย์ของเราเป็นธรรม ท่านมีบุญกุศลของท่าน ลูกศิษย์ลูกหาของท่าน เยอะแยะ แล้วลูกศิษย์ลูกหาอยู่ของท่านนะ เริ่มต้นก็เป็นคนดีทั้งนั้นนะ สุดท้ายแล้วนะ สะบัดตูดทิ้งท่านไปเยอะแยะ สะบัดกันไปเลย ถ้าไม่ถูกใจไม่ชอบใจ เดียวมันก็สะบัดกันไปแล้ว

ท่านไม่สนใจเลย เพราะท่านเป็นธรรม

เพราะมาแล้วเจ้าก็เจ้าการจะเอาอย่างนั้นจะเอาอย่างนี้ สุดท้ายก็สะบัดกันไปหมดนะ แต่ท่านก็มาถึงโครงการช่วยชาติฯ แล้วทำจบสิ้น

นี่พูดถึงเทปนะ เพราะที่มาไง เพราะบอกว่า เขามีชีวิตดีธรรมะและเทปแคสเซตของหลวงตาพระมหาบัวมากมาย

ขอบคุณๆ ขอขอบคุณเมตตาธรรมของท่าน แล้วถ้าเราถ่ายเทปแล้ว สิ่งที่มีหมดอายุไปก็จบ ไม่มีปัญหา การเก็บรักษาไง การเก็บ การรักษา มันรักษาด้วยจิตใจที่เป็นธรรม สุดท้ายแล้วนะ มันไม่มีอะไรคงที่หรอก มันต้องแปรสภาพเป็นธรรมดา แล้วถ้ามันเสียหายแล้ว เราก็กำจัดไม่ให้มันอุจาด ไม่ให้ใครเข้ามารู้มาเห็น เราเคารพของเรา แต่มันหมดอายุการใช้งานไง

สิ่งใดหมดอายุการใช้งาน ใช้งานไม่ได้ เราก็ต้องกำจัดให้มันสมควร แต่สิ่งใดที่เป็นประโยชน์ เราก็เก็บรักษาไว้ เพราะเราเคารพบูชาของเรา

ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริง มันเป็นยุคเป็นสมัย แต่ผลของหัวใจของคนที่ได้รับสื่ออย่างนั้น แล้วมันพัฒนาขึ้นมา เป็นการฟังธรรมไง ฟังธรรมในภาคปฏิบัติ ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม แต่การฝึกหัดปฏิบัติอย่างใดก็ได้ อยู่ที่อำนาจวาสนาของคน ขอให้เขาได้ใช้ประโยชน์ในพระพุทธศาสนา

หลวงตาพระมหาบัวท่านบอกว่า พระพุทธศาสนาเปรียบเหมือนห้างสรรพสินค้าที่มีสินค้าหลากหลายมาก ใครเข้าไปในห้างสรรพสินค้านั้นจะได้ประโยชน์มากน้อยขนาดไหนมันก็อยู่ที่บุญวาสนาของคน เอวัง